

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 162. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeeventyr07val-shoot-idm139890596848096/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Klods-Hans

Klods Hans blev trykt første gang i HP-55, der udkom 30.4.1855.

Allerede i forbindelse med *Grantæet* havde A arbejdet med *Klods-Hans*-historien (se ovf. s.4f og 91), men først i Alm 30.11.1844 hedder det: »Skrevet Kløkke-Hans«. Uvist hvorfor lagde A tilsyneladende eventyret væk og gennemskrev det påny, antagelig i efteråret 1853, idet han 26.10.1853 skriver til Carl B.Lorck: »Et Par ny Historier har jeg desuden til, som jeg, naar De lader mig vide at De vil have dem med, skal give Pedersen [; Vilh.Pedersen] i Manuskript« (BLorck 287). Da HP-55 af ikke tidligere trykte ting indeholder *Klods-Hans* og *Is og lille Christine*, må det være disse to, han tænker på, jvf. BLorck 294. Iøvrigt trak Lorcks udgivelse så længe ud, at eventyret udkom først i Danmark.

Historien tilhører gruppen af genfortællinger af folkeeventyr, jvf. undertitlen En gammel Historie fortalt igjen samt Bemærkninger l.f. Skønt A sidstnævnte sted taler om, at historien er »frit gjenfortalt«, følger han dog nøje folkeeventyret, som Georg Christensen 166 henfører til Grundtvigs eventyrregistrant nr. 22: Munden stoppet på prinsessen. De eneste tilføjelser er karakteristikken af de to brødre samt den detaljerede beskrivelse af sceneriet på slottet. Endvidere strammer A historien op ved kun at lade Klods-Hans finde tre ting – iøvrigt folketroens lykkestal – medens folkeeventyret beretter om mange ting (se Ingvild Ainaes: H.C.Andersen og folkeeventyrene i A-iana 3 rk. II 114f samt Else Marie Kofod 34f).

I Jens Kamps samling findes en opskrift af folkeeventyret fra Køng sydvest for Odense med navnet Klotte-Hans, et navn A som nævnt benytter i almanakoptegnelsen (se også note til *Grantæet* II 45.5). I denne opskrift rider drengen også på en ged modsat normalt, hvor det drejer sig om en hest. Skønt denne optegnelse stammer fra slutningen af 1800-tallet, mener Georg Christensen at stå overfor den tradition, som A har hørt eventyret i, hvorved det hører til gruppen af eventyr, han har hørt som barn. Argumentet herfor er optegnelsernes tydelige uafhængighed af litterære forbilleder og ikke-folkelige træk, et argument som afvises af Ainaes.

Der henvises flygtigt til eventyret i KES 95.

291.12-13 *Langs-Artiklerne*] lavens love; lavsskræer. – **13** *Oldermand*] formand for et håndværkerlav.

292.2 *Høve*] høffet. – **3** *Trommen*] officielle bekendtgørelser af almen interesse o.l. blev offentliggjort af trommeslagere.

293.24 *Trønden*] jernblikkasse anbragt på øret af ældre kakkelovne, og hvorigennem røgen blev ledet.

294.6 *Tinkrampe*] blikstrimmel til forstærkning af træsko.

Fra et Vindue i Vartou

Fra et Vindue i Vartou tryktes første gang sammen med *Et Billede fra Castelvolden* under titlen *To Billeder fra Kjøbenhavn* af H.C.Andersen i *Gæa*, æstetisk Aarbog, udg. af P.L.Møller, 1847, der udkom december 1846.

Historiens tilblivelse er ukendt, men A havde flere gange anslået motivet; således i *Hjertesuk* af en udtjent Damekjole (Repertorium for Moerskabslæsning Nr. 23. 21.10.1829. 368), medens livsbilledet genfindes i *Skygebilleder*, hvor A i diligencen fra Hamborg til Lyneborg møder en anonym gammeljomfru: »i det mørke Øie laas der noget interessant, noget dybt veemodigt, selv naar hun smilede« (28). Ved afrejsen fra Lyneborg får A et sidste glimt af hende: »en Skygge gik over Gardinet, det var hende, der saac efter os ved Vinduet [...] Der ligger virkelig noget Rørende i saadan en gammel Piges stille Klosterliv; hvem veed hvilken Orm der graver dette Hjerte; der ere Følelser og Tanker, vi ofte ikke kunne betrore vore kjerreste Venner« (29). Jvf. endvidere den gamle morlille og de unge piger, der danser udenfor en landsby (72f). Ligeledes kan nævnes et billede af en gammeljomfru i Aarets tolv Maaneder, October (1833; SS XII 153f) i et sceneri, hvori også ambratræet forekommer.

295.4 *Ambratræet*] sandeltræ. – **5** *Vartou*] stiftelse for ældre oprettet 1607 af Christian IV; havde 1666–1934 til huse på hjørnet af Farvergade og Vestervoldgade. – **13** *Sagnet*] iflg. folketroen almindeligt at bygninger kunne stå til evig tid, når noget levende blev begravet derunder; jvf. Thiele² I 147: »Da man engang for mange Tider siden satte Vold om Kjøbenhavn, sank den uden Ophør, og det var fast ikke muligt, at faae den til at staae fast. Da toge de et lidet, uskyldigt Pigebarn, satte hende paa en Stol ved et Bord og gave hende Legetøi og Mundgodt. Og medens hun sad der og gjorde sig tilgode, opbyggede tolv Murere en Hvælving over hende, og, da den var fuldført, kastede de under Musik og klingende Spil Volden derover. Derfor skal den nu være uryggelig!« – **19-21** *Danmarks Konge ... Rede*] Frederik III.s ord, da han blev rådet til at flygte til Norge eller Holland under svenskernes forberedelser til Københavns belejring 1658–59. Vendin-